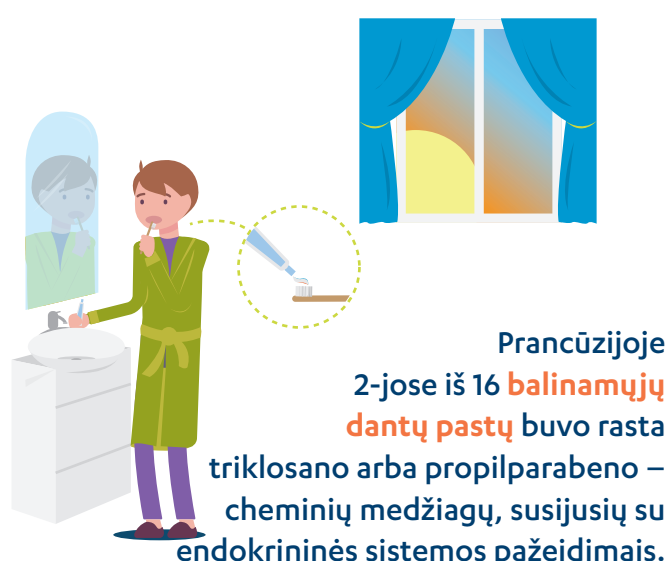

ENDOKRININĘ SISTEMĄ ARDANČIOS MEDŽIAGOS

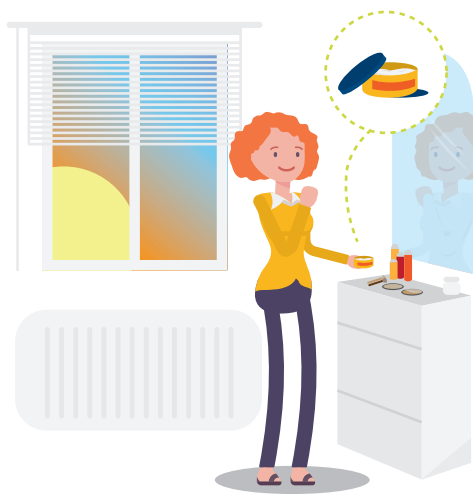
Chemikalai, **ardantys endokrininę sistemą, turi žalingą poveikį žmogaus hormonų sistemai.** Šios medžiagos vadinamos endokrininę sistemą ardančiomis medžiagomis arba EDC (angl. endocrine disrupting chemicals). Mes susiduriame su šiomis medžiagomis nuo ryto iki vakaro. Mes įkvėpiame šias medžiagas, praryjame ar absorbuojame jas per savo odą. Net nedideliais kiekiais EDC gali padidinti vaisingumo problemų, nutukimo, neurologinių sutrikimų ar net vėžio riziką.⁽¹⁾

Čia apžvelgiami įvairūs atvejai, kai kasdien susiduriame su įtariamais endokrininės sistemos pažeidėjais.

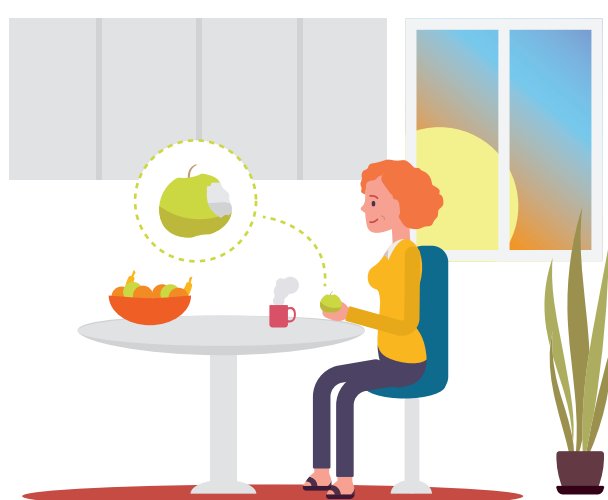
2013–2018 metais atlikti tyrimai parodė, kad:

Prancūzijoje 2-jose iš 16 **balinamųjų dantų pastų** buvo rasta triklosano arba propilparabeno – cheminių medžiagų, susijusių su endokrininės sistemos pažeidimais.

50 proc. Italijoje ištirtų grožio priežiūrai skirtų **balzamų** buvo rasta propilparabeno arba butilparabeno, kurie, kaip įtariama, yra susiję su dar negimusių vaikų vystymosi problemomis.

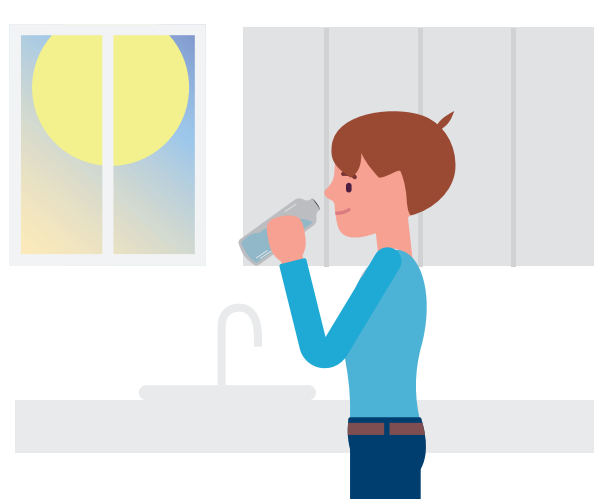
19 proc. visoje Europoje ištirtų maisto produktų mėginių (daugiausia **vaisių**) turėjo vieno ar daugiau endokrininę sistemą ardančių pesticidų likučių.

3 iš 6 **vaikiškų striukių** buvo rasta PFOA – medžiagos, kurią Norvegijos mokslininkai nustatė lemiant vėžinius susirgimus.

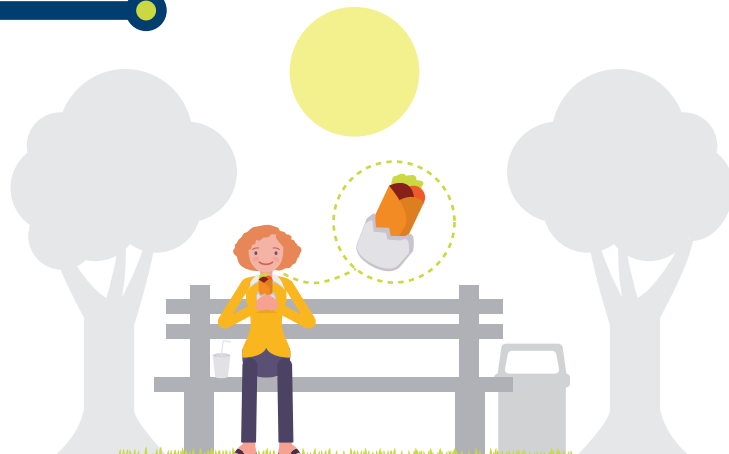
Danijoje 2 iš 16 **ausinių** buvo rasta ftalatų – medžiagos, susijusios su nevaisingumu.

Norvegijoje ftalatai, bisfenolis A ir kiti EDC išsiskyrė 9-iuose iš 11 daugkartinių **vandens butelių**.

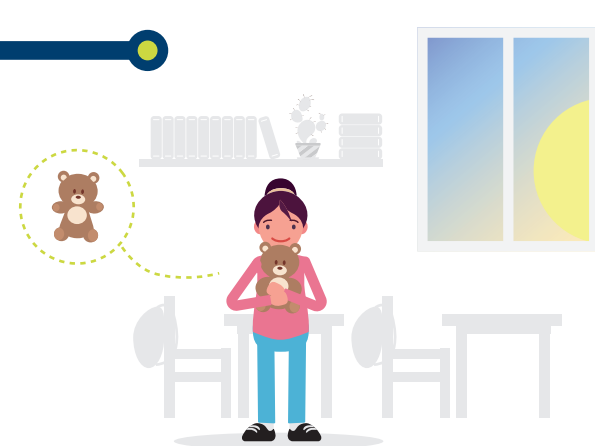
Danijoje dviejuose trečdaliuose **vaikiškos kramtomosios gumos** mėginių buvo rasta priedų, susijusių su sutrikusiu vystymusi.

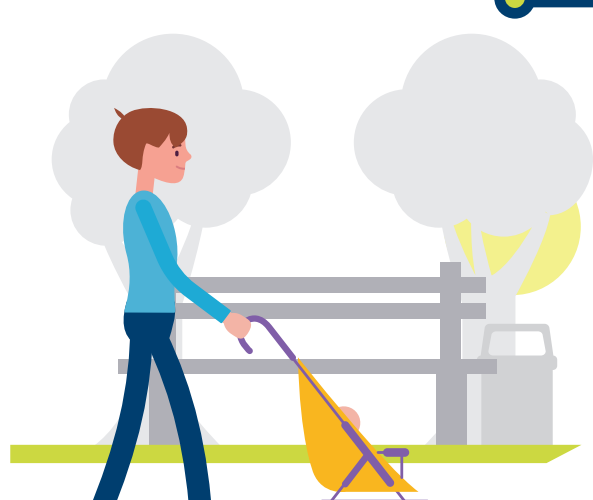
Trečdalyje visoje ES ištirtų **maistinių plėvelių** sudėtyje buvo fluorintų junginių, priskiriamų EDC.

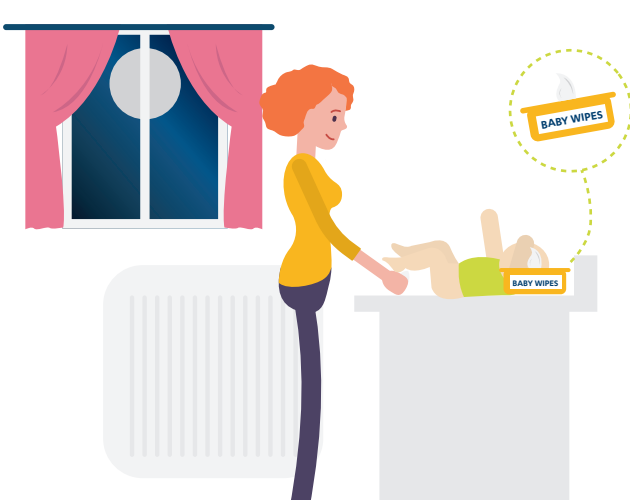
Danijoje 8 iš 14 **gazuotų gėrimų** skardinių buvo įvairių rūšių bisfenolių, įskaitant bisfenolį A (vidinėje dangoje).

Norvegijoje nonilfenolio etoksilatas buvo rastas visuose 6 tirtuose **žaisliniuose meškiukuose**. Ši medžiaga gali sutrikdyti vaisingumą, paskatinti įvairių rūšių vėžį, 2-ojo tipo diabetą, nutukimą ir hiperaktyvumą.

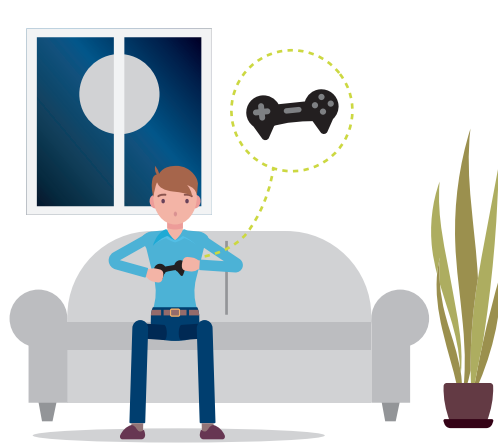
Danijoje 6 iš 11 **vaikiškų kėdučių** buvo chlorintų parafinų, kurie, įtariama, turi endokrininę sistemą ardančių savybių.

4 iš 21 Prancūzijoje išbandytų **kūdikio servetėlių** buvo parabenų, kurie, įtariama, kenkia reprodukcinėi sveikatai.

Vokietijoje trečdalyje **kremų nuo senėjimo** buvo rasta metilo, propilo ir (arba) etilparabenų.

Danijoje 4 iš 12 **žaidimų kontrolių** buvo rasta ftalatų, chlorintų parafinų ir (arba) endokrininę sistemą ardančio antipireno.

Tikėtina, kad šias chemines medžiagas į aplinką skleidžia baldai, elektroniniai prietaisai, kilimai, dažai ir kt.⁽²⁾

ES privalo pašalinti EDC iš mūsų kasdienių produktų.

Nė vienas iš tirtų produktų negali pats kelti pavojaus sveikatai. Tačiau kartu su visais kitais mus supančiais produktais yra sukuriamas nerimą keliantis „cheminis kokteilis“.

Gera žinia – Vartotojų organizacijų atliktais tyrimais nustatyta, kad EDC yra tik kai kuriose produktų grupėse. EDC buvimo produktuose nelemia kaina ar prekės ženklas. Tai reiškia, kad produktų grupėse galima rasti *saugesnių alternatyvų* ir už tai nebūtinai turite permokėti.

ŠALTINIAI

(1) *Report on Interpretation of knowledge on endocrine disrupting substances (EDs) – what is the risk?* Danish Centre on Endocrine Disruptors, 2019

(2) *Exposure of children and unborn children to selected chemical substances*, Danish Environmental Protection Agency, 2017

Balinančioji dantų pasta: UFC-Que Choisir, 'Comparatif Dentifrices blanchissants', 2017

Grožio priežiūros balzamai: Altroconsumo, 'Una goccia di colore in molto marketing', Test Salute 112, 2014

Maistas - vaisiai: Pesticide Action Network, 'Endocrine Disrupting Pesticides in European Food', 2017

Vaikiškos striukės: Forbrukerrådet, 'Helseskadelige stoffer funnet i norske barnejaker', 2015

Ausinės: Forbrukerrådet Tænk, 'Chemical Dissonance in Headphones', 2015

Daugkartiniai vandens buteliai: Forbrukerrådet, 'Drinking bottles leach chemicals', 2018

Vaikiška kramtomoji guma: Forbrukerrådet Tænk, 'Test: Kemi i tyggegummi', 2019

Vyniojamosios maisto pakuotės: Forbrukerrådet Tænk, Test Achats/Test Aankoop, DECO, Altroconsumo, OCU, 'Fast food packaging contains unwanted fluorinated substances', 2017

Limonadų skardinės: Forbrukerrådet Tænk, 'Test examines the chemicals in soda cans', 2017

Žaisliniai meškiukai: Forbrukerrådet, 'Fant skadelige kjemikalier i kosebamser', 2014

Vaikiškos kėdutės: Forbrukerrådet Tænk, 'Pushchairs: These problematic chemicals were found in test', 2017

Kūdikių servetėlės: UFC-Que Choisir, 'Comparatif lingettes classiques', 2013

Kremai nuo senėjimo: Stiftung Warentest, 'Keine sichtbare Wirkung – auch teure Cremes mangelhaft', 2015

Vaizdo žaidimų kontrolieriai: Forbrukerrådet Tænk, 'Test: Kemi i kontrollere til PlayStation, Xbox og Wii'

Norėdami sužinoti daugiau apie įvairias chemines medžiagas, apsilankykite čia: <https://chemicalsinourlife.echa.europa.eu>